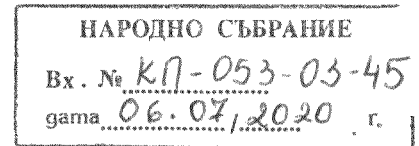

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВЪРХОВЕН
КАСАЦИОНЕН
СЪД

ИЗХ.№ К-531-
03.07.2020г.

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА
ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

На изх.№ КП -053-03-45/10.06.2020 г.

Относно: Становище на ВКС, Наказателна колегия относно проект за Закон за допълнение на Наказателния кодекс, № 054-01-52, внесен от Красимир Георгиев Ципов, Константин Веселинов Попов и Анна Василева Александрова на 08.06.2020 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО АЛЕКСАНДРОВА,

Във връзка с писмо от Комисията по правни въпроси на НС на Република България под горния номер, приложено изпращам на Вашето внимание становище на Върховния касационен съд на Република България, Наказателна колегия, относно изпратения ни проект на Закон за допълнение на Наказателния кодекс № 054-01-52, внесен от Красимир Георгиев Ципов, Константин Веселинов Попов и Анна Василева Александрова на 08.06.2020 г.

Приложение: съгласно текста.

С уважение,

**ГАЛИНА ЗАХАРОВА
ЗАМЕСТИК – ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВКС
И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ НА ВКС**

НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

СТАНОВИЩЕ

Относно: законопроект за допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, № 054-01-52, внесен от Красимир Ципов, Константин Попов и Анна Александрова на 08.06.2020 г.

Постъпило е писмо от председателя на Комисията по правни въпроси на Народното събрание на Република България, с което ВКС е поканен да представи становище по цитирания законопроект, внесен от народните представители Красимир Ципов, Константин Попов и Анна Александрова. Предлага се допълнение в чл.396, ал.1 от НПК, както и създаване на нови алинеи 3 и 4 към същата норма, чрез които да се разшири подсъдността на военните съдилища както по отношение на служителите от ГД „Охрана” и ГДИН към Министерство на правосъдието, така и по отношение на граждански лица за извършени престъпления по конкретно посочени състави на престъпления от Наказателния кодекс. Наред с това чрез преходна разпоредба на ЗД НПК (§ 3 от законопроекта) се предлага допълнение към чл.371 от НК с нова б.”е”, по силата на която за военни престъпления по Глава XIII от НК отговорност да носят и: *„е) служителите на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” по чл.19, ал.1, т.1 и 2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и служителите на Главна дирекция „Охрана” при Министерство на правосъдието при или по повод изпълнение на службата им”*.

Основните аргументи в мотивите на вносителите обосновават необходимостта от оптимизация на натовареността на военните съдилища в посока използване на капацитета им като специализирани органи на съдебната власт, създадени по силата на Конституцията на Република България, със 140 годишна история, добре изградена мрежа, материална база и кадрова обезпеченост. Обръща се внимание на доказаната им компетентност и ефективност в правораздаването, което се осъществява в синхрон с националните правни процедури и международните принципи и стандарти, основно по смисъла на чл.6, § 1 от ЕКПЧ. Акцентира се още, че военните съдилища са не само специализирани органи на съдебната власт със специфична функция, но и част от силите от системата на националната сигурност на Република България.

В мотивите на законопроекта е отделено специално внимание на необходимостта от разширяване подсъдността на военните съдилища, като в тяхна компетентност бъдат прехвърлени престъпленията, извършени от служителите на ГД„ИН” по чл.19, ал.1, т.1 и 2 от ЗИНЗС, както и тези, извършени от служителите на ГД „Охрана” при Министерство на правосъдието при или по повод изпълнение на службата им. Вносителите обосновават предложението си с позоваване на обстоятелството, че основните дейности на държавните служители от тези служби са свързани с охрана и конвоиране, регламентът на които е идентичен с правната регламентация на същата дейност, осъществявана от военнослужещите по ЗОВСРБ.

В законопроекта е заложена и в мотивите към него е развита идеята за разширяване подсъдността на военните съдилища още в насока да разглеждат и дела за престъпления, извършени от граждански лица, когато с тях се застрашават или увреждат обществени отношения по нормалното функциониране на органите на националната сигурност. С оглед на това, в предлаганите нови алинеи 3 и 4 на чл.396 НПК се предлага военните съдилища да разглеждат дела за престъпления, извършени от граждански лица, както следва:

- по глава пета от особената част на Наказателния кодекс, когато предмет на престъплението е имущество на Министерство на отбраната, Българската армия, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Държавна агенция „Национална сигурност”, Държавна агенция „Разузнаване” и Национална служба за охрана;

- по глава осма, раздел I – чл.269 – 270 и чл.273 – 277, когато деянието е насочено срещу дейността на органите по ал.1, раздел III – във връзка с престъпления, делата по които са подсъдни на военните съдилища и раздел IV – чл.304 – 304в и чл.305 – 307, когато деянието е свързано със службата или функцията на лицата по ал.1;

- по глава дванадесета от особената част на Наказателния кодекс.

- за престъпления, извършени от граждански лица на територията на обекти, имоти, съоръжения и превозни средства на Министерство на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и българската армия.

За да формира становището си по така предложения законопроект, наказателната колегия на Върховния касационен съд направи исторически преглед на промените в подсъдността на военните съдилища след приемането на Конституцията на Република България от 1991 г. до днес, през който период са

осъществени изменения както в отменения НПК¹, така и в сега действащия Наказателно-процесуален кодекс². Всички те обуславят извод за постоянна тенденция към стесняване на кръга от престъпления и субекти, които да бъдат подсъдни на военните съдилища. Особено категорична е промяната е през 2008 г., когато от подсъдността на военните съдилища са изключени делата за престъпления, извършени от служители на МВР и ДАНС с основен мотив – девоенизацията на служителите от тези ведомства и отпадане на военното им качество, което води до отсъствие на фактическо основание да бъдат съдени от военен съд.

Вносителите на настоящия законопроект изразяват критичност към мотивите на законопроекта от 2008 г., по силата на който след влизането му в сила престъпленията, извършени от служители от състава на МВР и ДА„НС”, са отпаднали от подсъдността на военните съдилища. Въпреки това обаче не предлагат отново възстановяването ѝ по отношение на тази категория субекти на престъпления.

В същото време, основният аргумент в подкрепа на предложението подсъдността на престъпления, извършени от служители на ГД „ИН” и ГД „Охрана” към МП, да премине към военните съдилища, се базира на обстоятелството за придадените им полицейски функции по силата на ЗСВ и ЗИНЗС, приравняващи статута им с този на служителите в МВР. Тази обосновка на предложението, освен че разкрива двоен стандарт по отношение на служителите от МВР и тези от двете дирекции на МП, не отчита решаващия факт, относим към същината на законопроекта – че служителите и от двете дирекции на МП не притежават военно качество, поради което и спрямо тях липсва фактическо основание да бъдат съдени от военни съдилища.

На следващо място, от съществено значение за формиране становището на наказателната колегия на ВКС е ясната и категорична тенденция в международен план по отношение на перспективите на тези специализирани съдебни органи. В такъв аспект е особено важна практиката на ЕСПЧ, последователно отстояваща тезата за изключване на наказателното правораздаване по отношение на цивилни лица от юрисдикцията на военните съдилища. В този смисъл са решенията по делата *Ergin срещу Турция*; *Maszni срещу Румъния*; *Rop и др. срещу Румъния*, както и осъдителното решение срещу България по делото *Мустафа срещу България*.

¹ Наказателно-процесуален кодекс, Обн. ДВ, бр.89 от 15.11.1974 г., в сила от 01.03.1975 г., отм. ДВ, бр.86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г.

² Наказателно-процесуален кодекс, Обн. ДВ, бр.86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г.

В решението по делото *Мустафа срещу България* ЕСПЧ е развил детайлни съображения защо гражданите лица не следва да попадат под юрисдикцията на военни съдилища, освен по „наложителни причини“, наличието на които трябва да бъде доказвано във всеки конкретен случай. Стандартът за оценка на съществуването на „наложителни причини“ според ЕСПЧ изключва като достатъчен критерий за съответствие с принципите на ООН³ за правораздаване от обсъжданите специализирани юрисдикции абстрактното възлагане на определени категории престъпления на военните съдилища по силата на националното законодателство. Тези принципи са трайно възприети и в практиката на ЕСПЧ, като изрично са подчертани в делото *Мустафа срещу България* (вж. § 17 – 20; § 45 – 49). Предвид обстоятелството, че цитираните решения на Европейския съд по правата на човека са достъпни за всички, наказателната колегия на ВКС намира, че не следва да натоварва настоящото становище с подробния им анализ.

Съобразно очертаните международни тенденции, както и предвид изводите на ЕСПЧ в цитираното дело срещу България, довело до осъждането ѝ за нарушение на чл.6, § 1 от ЕКПЧ поради осъждането на жалбоподателя – гражданско лице от военен съд, правните очаквания са ориентирани към ограничаване на компетентността на военните съдилища, а не към разширяването ѝ.

По изложените съображения наказателната колегия на Върховния касационен съд изразява отрицателно становище и не подкрепя внесения от народните представители Красимир Ципов, Константин Попов и Анна Александрова на 08.06.2020 г. законопроект за допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс № 054-01-52.

³ Проект на принципи за правораздаване от страна на военните съдилища: доклад, представен от специалния докладчик на Подкомисията на ООН за насърчване и защита на правата на човека (Доклад E/CN.4/2006/58). Виж по-конкретно Принцип № 5